

XIII. ročník

DNES JIM JAKO MONGOL

OSVĚTOVÝ PROJEKT PRO ZŠ A SŠ | ROZVOJOVÉ ZEMĚ | POZNÁVÁNÍ A POMOC
PRACOVNÍ LISTY PRO I. STUPEŇ ZŠ

SADBA

ADOPCE
NABLÍZKO

DOPIS DO TEXTU CHYBĚJÍCÍ ÚDAJE (PODLE OBRÁZKŮ).

MONGOLSKO JE NAZÝVÁNO ZEMÍ MODRÉHO ..... , A TO PROTO, ŽE TAM TÉMĚŘ
 ..... A ..... JE BEZ ..... . MÁLOKDO VÍ, ŽE MONGOLOVÉ NEJEZDÍ JEN NA
 KONÍCH, ALE TAKÉ NA ..... . NĚKTEŘÍ MONGOLOVÉ STÁLE JEŠTĚ ŽIJÍ V JURTÁCH,
 COŽ JSOU KULATÉ STANY PODOBNÉ TĚM CIRKUSOVÝM. UVNITŘ SE VAŘÍ, SPÍ A ŽIJE TAM
 CELÁ RODINA. NEJVÍC OBYVATEL VŠAK BYDLÍ V HLAVNÍM MĚSTĚ ULÁNBÁTARU, NEBO
 V MALÝCH MĚSTEČKÁCH ČI VESNICÍCH. ZIMA V MONGOLSKU TRVÁ ..... MĚSÍCŮ
 A TEPLoty KLESAJÍ AŽ K ..... °C!

20 x

TOLIKRÁT JE
MONGOLSKO
VĚTŠÍ NEŽ ČR

TOTO JE MONGOLSKO

TOTO JE ČESKO

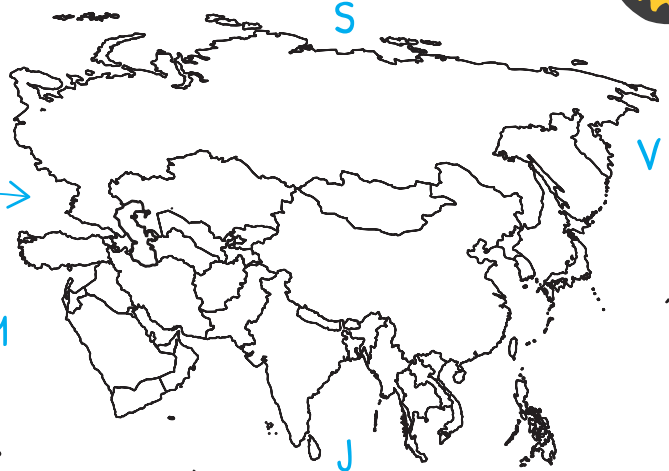

VYBARVI NA MAPĚ MONGOLSKO.

B) ZNÁŠ NÁZEV KONTINENTU, NA KTERÉM
LEŽÍ?

.....

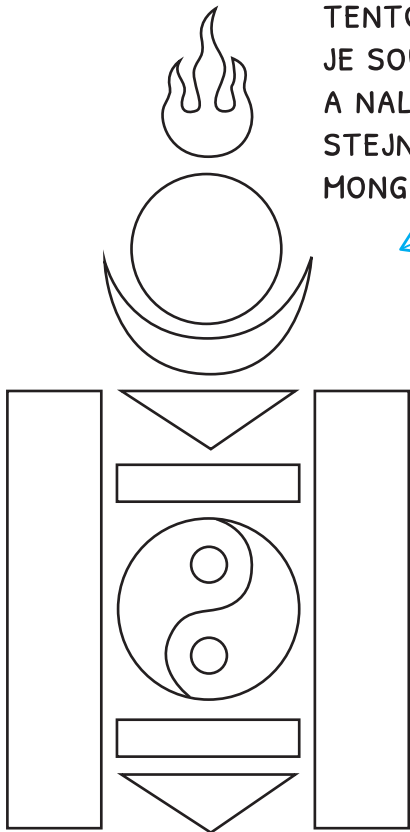

JMÉNO:

TŘÍDA:

WWW.DNESJIMJAKO.CZ

3

TENTO ZNAK MÁ KRÁSNOU NÁZEV SOYOMBO. JE SOUČÁSTÍ MONGOLSKÉHO STÁTNÍHO ZNAKU A NALEZNEME HO TAKÉ NA STÁTNÍ VLAJCE. STEJNĚ SE OZNAČUJE TAKÉ STAROBYLÉ MONGOLSKÉ PÍSMO.

MONGOLSKÁ VLAJKA

NAJDI VE ZNAKU ZÁKLADNÍ GEOMETRICKÉ TVARY A VYBARVI JE (STEJNÉ TVARY STEJNOU BARVOU). KOLIK JICH VE ZNAKU JE?

OBTÁHNI SLOVO MONGOL/MONGOLSKO NAPSANÉ TRADIČNÍM PÍSMEM.

.....

PŮVODNÍ MONGOLSKÉ PÍSMO SE ČTE ODSHORA DOLŮ

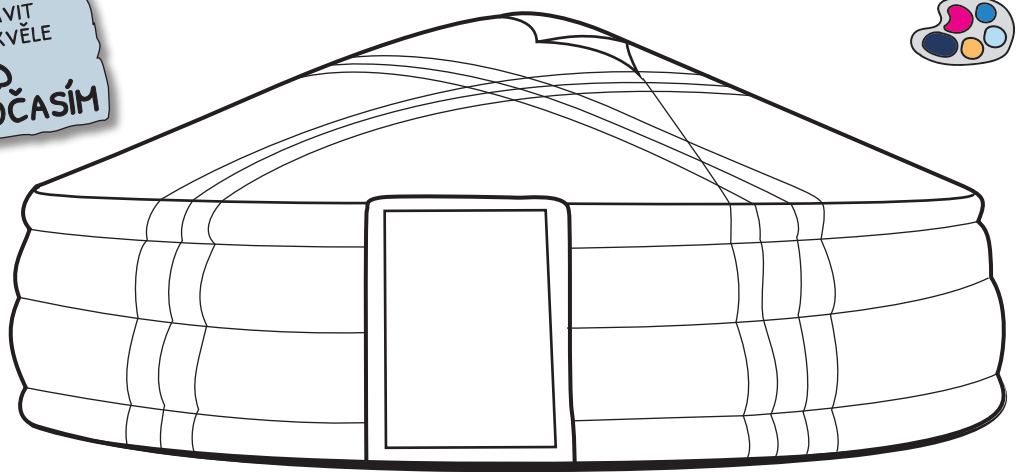

GEOMETRICKÉ TVARY SE POUŽÍVAJÍ TAKÉ PŘI VÝZDOBĚ BUDOV A TRADIČNÍCH JURT.

VYZDOB SI SVOJI JURTU A NEZAPOMEŇ NA DVEŘE, KTERÉ BÝVAJÍ KRÁSNE BAREVNÉ A „VYŠPERKOVANÉ“.

JURTA SE DÁ POSTAVIT ZA JEDINÝ DEN A SKVĚLE CHRÁNÍ PŘED ŠPATNÝM POČASÍM

5

ASI TŘETINA MONGOLŮ JSOU KOČOVNÍ PASTEVCÍ. ŽIVÍ SE CHOVEM DOBYTKA A STĚHUJÍ SE SE SVÝMI ZVÍŘATY PODLE ROČNÍHO OBDOBÍ. MONGOLOVÉ NEJVÍCE JEZDÍ NA KONÍCH, KTERÝCH JE TAM VÍCE NEŽ LIDÍ.

NA KONÍCH JEZDÍ I DĚTI KTERÉ NEUMÍ JEŠTĚ PORÁDNĚ CHODIT!

DOPLŇ MONGOLSKÉ PŘÍSLOVÍ:

MONGOL BEZ KONĚ JE JAKO PTÁK BEZ .....

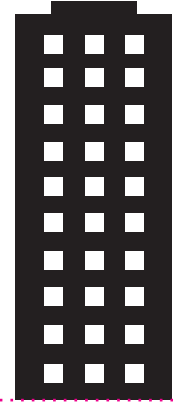

NEJVĚTŠÍ JEZDECKÁ SOCHA NA SVĚTĚ SE NACHÁZÍ PŘÁVĚ V MONGOLSKU. JE TO SOCHA MONGOLSKÉHO VOJEVŮDCE A DOBYVATELE ČINGISCHÁNA.

VÝŠKA SOCHY ČINGISCHÁNA 40 M

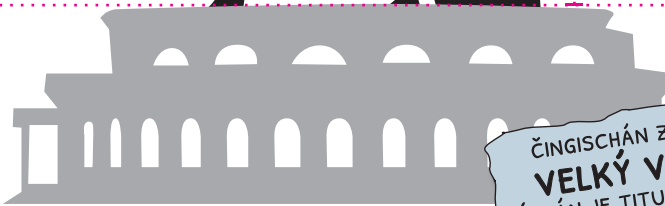
VÝŠKA 10PATROVÉHO PANELÁKU - ASI 30 M

JAK SE JMENUJE NAŠE NEJSLAVNĚJŠÍ JEZDECKÁ SOCHA?

VÝŠKA JEZDECKÉ SOCHY V PRAZE 7,2 M

ČINGISCHÁN ZNAMENÁ VELKÝ VLÁDCE (CHÁN JE TITUL VLADARE)

V DŘÍVĚJŠÍCH DOBÁCH BYLI MONGOLOVÉ VÝBORNÍ VÁLEČNÍCI, KTERĚ OVLÁDALI VELKOU ČÁST SVĚTA. JEZDILI NA MALÝCH RYCHLÝCH KONÍCH, UMĚLI JE SKVĚLE OVLÁDAT A PŘITOM DOKONCE I STŘÍLET Z LUKU.

ZAKROUŽKUJ MONGOLSKÉHO VÁLEČNÍKA.

HLAVNÍ ZBRANÍ BOJOVNÍKŮ BYL LUK

MONGOLOVÉ SE PŘI SVÝCH VÁLEČNÝCH TAŽENÍCH DOSTALI AŽ DO NAŠÍ ZEMĚ, DOBYLI DNEŠNÍ POLSKO, MAĎARSKO, ČÁST VOJSK PROŠLA PŘES MORAVU.

VELKÁ MONGOLSKÁ ŘÍŠE VE 13.-14. STOLETÍ

MONGOLSKO DNES

VELKÁ MONGOLSKÁ ŘÍŠE TRVALA JEN 160 LET

MONGOLOVÉ DOBYLI TAKÉ ČINU A DNEŠNÍ NEJVĚTŠÍ STÁT SVĚTA R □ □ □ □ □

DOKÁŽEŠ PŘIŘADIT NÁZVY KE SPRÁVNÝM ÚZEMÍM? VYBARVI POLÍČKA S NÁPISY STEJNOU BARVOU, JAKOU MÁ VYZNAČENÁ OBLAST NA MAPĚ.

STEPI A POLOPOUŠŤ

OBROVSKÉ OBLASTI MÍSTY POKRYTÉ TRAVINAMI

TAJGA

OBROVSKÁ PLOCHA JEHLIČNATÝCH LESŮ, KDE PANUJÍ DLOUHÉ TUHÉ ZIMY A KRÁTKÉ LÉTO

POUŠŤ GOBI

NEJCHLADNĚJŠÍ, NEJSTARŠÍ A NEJVĚTŠÍ POUŠŤ NA ZEMI

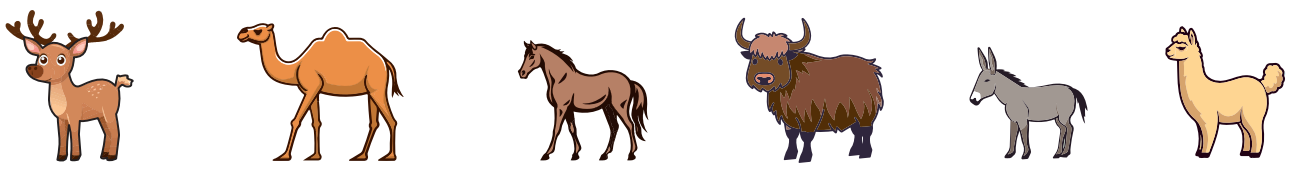
POHOŘÍ ALTAJ

NEJVĚTŠÍ POHOŘÍ V MONGOLSKU

-40 °C
JE TEPLOTA, KTERÁ MŮŽE BÝT NA POUŠTI GOBI V ZIMĚ

MONGOLOVÉ DOKÁŽÍ NEJEN SKVĚLE JEZDIT NA KONI, ALE I NA JINÝCH ZVÍŘATECH. ŠKRTNI ZVÍŘE, NA KTERÉM NEJEZDÍ.

MÁŠ RÁD/A STRAŠIDELNÉ HISTORKY? MNOHO MONGOLŮ VĚŘÍ, ŽE V POUŠTI GOBI ŽIJE STRAŠLIVÝ ČERVENÝ ČERV PODOBNÝ KRAVSKÉMU STŘEVU, KTERÝ VYSTŘIKUJE KYSELINU A ZABÍJÍ NADÁLKU POMOCÍ ELEKTRINY. DOTKNOUT SE HO ZNAMENÁ ROVNĚŽ SMRT ☹️! VYLUŠTI KŘÍŽOVKU A ZJISTI JEHO JMÉNO (DVĚ SLOVA). TAKÉ SI HO MŮŽEŠ ZKUSIT NAKRESLIT...

NÁPOVĚDA: GOAT

ZVÍŘATA CHOVANÁ PRO UŽITEK (NAPŘ. KRÁVA)   ZBRAŇ MONGOLŮ

KOZA ANGLICKY   MONGOLSKÉ OBYDLÍ   SLAVNÝ MONGOLSKÝ

VOJEVŮDCE A DOBYVATEL   POUŠŤ V MONGOLSKU

HLAVNÍ MĚSTO MONGOLSKA   TITUL VLADAŘE   JINÉ OZNAČENÍ

PRO „VÁLEČNÍKY“   .....

MONGOLSKO JE DOMOVEM ODOLNÝCH A PŘIZPŮSOBIVÝCH ZVÍŘAT. SETKÁME SE TU HLAVNĚ S KOŇMI, JAKY, PSY, VELBLOUDY, KOZAMI A OVCEMI. NA STEPÍCH ŽIJÍ SVIŠTI, NA SEVERU VLCI A SOBI. NA STEPÍCH ROSTOU TRAVINY, LÉČIVÁ BYLINA RAKYTNÍK, PAMPELIŠKA MONGOLSKÁ, BŘÍZY ČI MODŘÍNÝ A DALŠÍ...

KUŇ PŘEVALSKÉHO

13

PAMPELIŠKU MONGOLSKOU OD NAŠÍ PAMPELIŠKY LÉKAŘSKÉ ASI NEROZEZNÁTE. JE STEJNĚ JAKO NAŠE PAMPELIŠKA LÉČIVÁ. V MONGOLSKU SE POUŽÍVÁ I MÍSTO ZELENINY.

JAKÝ JE ODBORNÝ NÁZEV PAMPELIŠKY?

.....

KUŇ PŘEVALSKÉHO JE POSLEDNÍM ŽIJÍCÍM DRUHEM DIVOKÉHO KONĚ. LIDÉ HO TĚMĚŘ VYHUBILI, AVŠAK DÍKY JINÝM SE HO PODAŘILO ZACHRÁNIT. ZOO PRAHA O ZÁCHRANU TOHOTO KONĚ USILUJE UŽ OD ROKU 1959, ÚSPĚŠNĚ HO ODCHOVÁVÁ A NAVRACÍ DO JEHO PŮVODNÍ VLASTI: MONGOLSKA. ŘEDITEL ZOO PRAHA DOKONCE OBDŘĚL OD MONGOLSKÉHO PREZIDENTA NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ VYZNAMENÁNÍ PRO CIZINCE.

DÁ SE TENTO KUŇ OCHOČIT?

ANO NE VÝJIMEČNĚ

14 SOB POLÁRNÍ

MONGOLSKÉ KMENY ŽIJÍCÍ NA SEVERU POUŽÍVAJÍ SOBY K OBŽIVĚ I K PŘEPRAVĚ. STÁDA SE PŘESUNUJÍ AŽ 10X DO ROKA.

JAKÉMU ZVÍŘETI ŽIJÍCÍMU U NÁS SE SOB PODOBÁ?

U SOBA POLÁRNÍHO MAJÍ PAROŽÍ SAMEC I SAMICE

.....

MORMOT NEBO TARBAGÁN

POD TĚMITO NÁZVY SE SKRÝVÁ ZVÍŘE VELMI PODOBNÉ SYSLOVI – SVIŠŤ.

VYPADÁ TROCHU JAKO PŘEROSTLÉ MORČE S DELŠÍM OCÁSKEM A PRO MONGOLY JE VELKOU POCHOUTKOU, PŘESTOŽE JEJICH LOV JE UŽ ZAKÁZÁN. BĚHEM ZIMNÍCH MĚSÍCŮ HIBERNUJE = SKRYJE SE DO SVĚ NORY A TVRDĚ USNE. PROBUDÍ SE AŽ NA JAŘE.

ZAKROUŽKUJ SVIŠŤĚ A NAPIŠ JMÉNA VŠECH TŘÍ HLODAVCŮ.

15

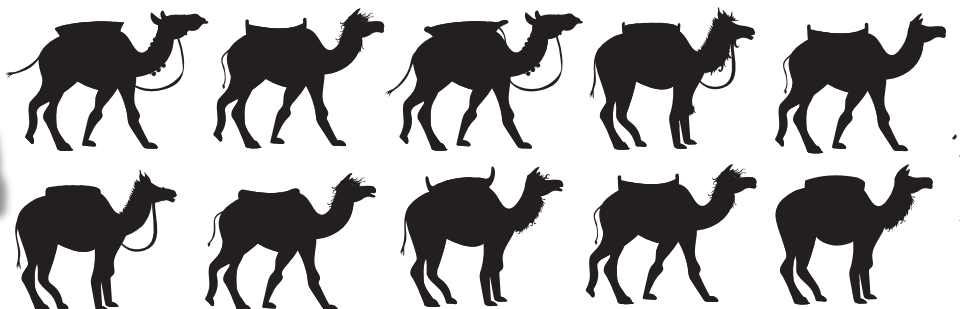

.....

16 VELBLOUDI

HLÍDÁNÍ VELBLOUDŮ MONGOLOVÉ MOC NEŘEŠÍ. NECHAJÍ JE VOLNĚ PÁST A POKUD SE ZATOULAJÍ PŘILÍŠ DALEKO, SEDNOU NA KONĚ NEBO TŘEBA I NA MOTORKU A JEDOU JE HLEDAT.

OZNAČ DVA STEJNÉ VELBLOUDY.

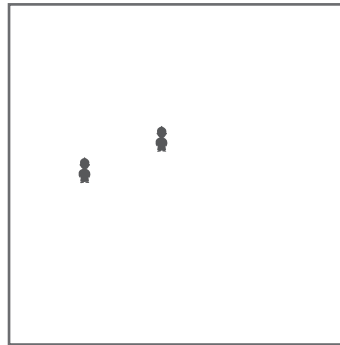
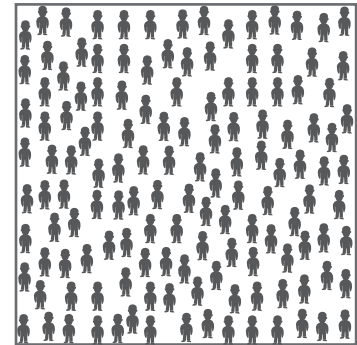
KOBYLY MONGOLOVÉ HLÍDAJÍ TAK, ŽE PŘIVÁŽOU JEJICH HŘÍBĚ A KOBYLA SE K NĚMU VŽDY VRÁTÍ

17

MONGOLSKO JE OBROVSKÉ, ALE ŽIJE TAM MÁLO LIDÍ. PODÍVEJ SE NA OBRÁZKY NÍŽE: NA PRVNÍM JE ZNÁZORNĚNO, KOLIK LIDÍ PRŮMĚRNĚ ŽIJE V MONGOLSKU A NA DRUHÉM, KOLIK V ČESKU (NA STEJNĚ VELKÉ PLOŠE).

DĚTI Z RODIN, KTERÉ ŽIJÍ KOČOVNÝM ZPŮSOBEM ŽIVOTA TO MÍVAJÍ DO ŠKOLY PĚKNĚ DALEKO. NĚKDY JE DO ŠKOL SVÁŽÍ ŠKOLNÍ AUTOBUS, JINDY MUSÍ DĚTI BYDLET NA UBYTOVNÁCH A VRACÍ SE DOMŮ AŽ NA LETNÍ PRÁZDNINY.

MONGOLSKO: 2 LIDÉ NA 1 KM²ČESKO: 136 LIDÍ NA 1 KM²

DĚTI SE POTŘEBUJÍ DOSTAT DO ŠKOLY. ŠKOLNÍ AUTOBUS ALE NEPŘIJEL, COŽ SE OBČAS STÁVÁ, A TAK MUSÍ PĚŠKY. KTERÁ CESTA VEDE DO ŠKOLY? NAJDI BEZPEČNOU CESTU, ALE POZOR NA JEDOVATÉ ŠTÍRY A ZDIVOČELÉ PSY!

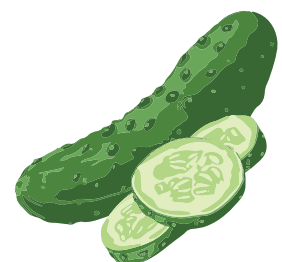
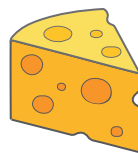
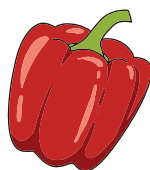
DO ŠKOLNÍHO AUTOBUSU SE DOKÁŽE VMĚSTNAT NEUVĚŘITELNÉ MNOŽSTVÍ DĚTÍ...

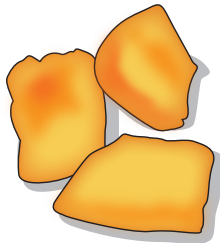

ZEMĚ TRPÍ NEDOSTKEM VODY, JE PÍŠČITÁ, KAMENITÁ, VELKOU ČÁST ROKU JE TAM ZIMA A NEDÁ SE SKORO NIC PĚSTOVAT. VODA SE ČERPÁ ZE STUDNÍ, KTERÝCH JE ALE MÁLO. LIDÉ SE ŽIVÍ HLAVNĚ CHOVEM DOBYTKA.

18

ZAKROUŽKUJ, CO ASI MONGOLSKÉ DĚTI A JEJICH RODIČE NA VENKOVĚ JEDÍ.

VENKOVSKÉ DĚTI MÍVAJÍ ČASTO HLAD, OBVYKLE MAJÍ PŘES DEN K JÍDLU JEN KUS SMAŽENÉHO TĚSTA ZVANÉHO **BOORCOG**. PŘIPOMÍNÁ NAŠI KOBLIHU, ALE BEZ NÁPLNĚ.

TRADIČNÍ MONGOLSKÝ NÁPOJ, KTERÝ CIZINCŮM VĚTŠINOU NECHUTNÁ, JE **SLANÝ ČAJ S MLÉKEM**.

TRADIČNÍM POKRMEM, KTERÝ SE Z MONGOLSKA ROZŠÍŘIL DO CELÉHO SVĚTA JSOU VAŘENÉ **KNEDLÍČKY S MASEM**. MAJÍ RŮZNÉ TVARY, NĚKTERÉ NAPŘÍKLAD PŘIPOMÍNAJÍ KVĚTINY NEBO PŮLMĚSÍCE.

19 JÍDLO

SUROVINY, BEZ KTERÝCH SE MONGOLOVÉ OPRAVDU NEOBEJDOU JSOU **MASO** A **MLÉČNÉ VÝROBKY**. SLADKOST OBLÍBENÁ MEZI DĚTMI JE TAKÉ Z MLÉKA. JE TO SUŠENÝ TVAROH, KTERÝ SE JAKO ČERSTVÝ POMOCÍ RŮZNÝCH ZDOBÍTEK VYMAČKÁ A PAK USUŠÍ. MONGOLOVÉ UMÍ VYTVOŘIT KRÁSNÉ TVARY A VZORY JAKO TŘEBA TY, KTERÉ ZDOBÍ TENTO TRADIČNÍ DORT.

UVEĎ ASPOŇ ČTYŘI MLÉČNÉ VÝROBKY.

MONGOLSKÁ JÍDLA JSOU **JEDNODUCHÁ** - ZÁKLADEM JE MASO A MLÉKO, KTERÉ SE ZÍSKÁVÁ DÍKY CHOVU ZVÍŘAT

20

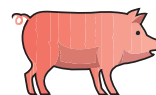
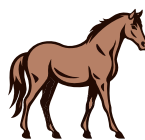
BÍLÝ MĚSÍC - CAGAN SÁR

ZAČÁTKEM ROKU SLAVÍ MONGOLOVÉ NEJVĚTŠÍ RODINNÝ SVÁTEK ZVANÝ BÍLÝ MĚSÍC, MONGOLSKY CAGAN SÁR. VĚŘÍ, ŽE JE TO DEN ZROZENÍ VŠECH MONGOLŮ. V PŘEDVEČER NOVÉHO ROKU SE KAŽDÁ RODINA LOUČÍ S ODCHÁZEJÍCÍM ROKEM A PO TĚŽKÉ ZIMĚ HODUJE - TROCHU JAKO U NÁS NA ŠTĚDRÝ VEČER. RÁNO SE OSLAVUJE PRVNÍ DEN NOVÉHO ROKU. SCHÁZEJÍ SE CELÉ RODINY A PŘÁTELE, VŠICHNI V TRADIČNÍCH BAREVNÝCH KROJÍCH A STOLY SE PROHÝBAJÍ POD MNOŽSTVÍM JÍDLA. NA STOLE MUSÍ BÝT VŽDY NĚCO BÍLÉHO, NESMÍ CHYBĚT SLANÝ ČAJ S MLÉKEM, PEČIVO, VAŘENÉ MASO (VĚTŠINOU SKOPOVÉ), MASOVÉ TAŠTIČKY A TAKÉ BRAMBOROVÝ SALÁT, JAKÝ PŘIPRAVUJEME U NÁS NA VÁNOCE.

Z JAKÉHO ZVÍŘETE JE SKOPOVÉ MASO?

UČITELEM V MONGOLSKU

Z DOPISU OD DOBROVOLNÍKA ADAMA (MONGOLSKO, 2022)

„POČASÍ SE TU NEUSTÁLE A RYCHLE MĚNÍ. STEJNĚ JAKO TO, CO BYLO UŽ DOMLUVENO A NA MOJE HODINY CHODÍ STÁLE JINÝ POČET DĚTÍ. :-) SE STARŠÍMI KLUKY JSEM HRÁL POPULÁRNÍ STREET BASKETBAL A MALÁ MONGOLČATA SE NECHÁVALA OKOUZLOVAT MÝM PĚSTĚNÝM PLNOVOUSEM, KTERÝ MI NONSTOP CHTĚLA PROHRABÁVAT. VĚTŠINU DNÍ JSEM ALE MĚL NA STAROSTI VÝUKU, KAM DĚTI (VĚTŠINOU) DOCHÁZELY. NEJČASTĚJI JSEM UČIL ANGLIČTINU, ALE NABÍZEL JSEM DĚTEM I JEDNU VĚDECKO-TECHNICKOU HODINU TÝDNĚ, TO BYLA ZA MĚ PECKA! S POMOCÍ PÁR VĚCÍ, KTERÉ JSME V PODSTATĚ NAŠLI NA ULICI, JSME S DĚTMI PROVÁDĚLI RŮZNÉ ZAJÍMAVÉ POKUSY: NAPŘÍKLAD JSEM S KLUKY JEDNOU VYTVÁŘEL FUNKČNÍ REPRODUKTOR, BATERII NEBO IMPLOZI. ŘEKL BYCH, ŽE POPULÁRNÍ BYLY I LEKCE KYTARY, KDE BYLA ASI NEJPRAVIDELNĚJŠÍ ÚČAST...“

DOBROVOLNÍK

JE ČLOVĚK, KTERÝ ZADARMO POMÁHÁ TĚM, KTERÝM NĚCO DŮLEŽITÉHO CHYBÍ, NAPŘÍKLAD: VZDĚLÁNÍ, ZDRAVÍ, JÍDLO, LÁSKA...

SEM SI MŮŽEŠ NAPSAT NEBO NAKRESLIT, CO SES DOZVĚDĚL/A O MONGOLSKU.

Mnoho dalších informací a materiálů najdeš na:

www.dnesjimjako.cz

Máš rád exotická jídla a poznávání dalekých krajů? Zajímá tě, jak žijí tvoji vrstevníci v Mongolsku a v dalších rozvojových zemích? Podívej se na naše webové stránky dnesjimjako.cz nebo mrkni na adopcenablizko.cz. Můžeš se připojit k těm, kteří tam pomáhají, a jednou se do nějaké exotické země podívat třeba jako **dobrovolník**.

Pracovní listy pro vás připravila Salesiánská asociace Dona Boska, z. s., Kobyliště nám. 1000/1, 182 00 Praha 8, sadba.org. ZDROJE: *dobrovolníci: Adam Blahák, Zdislava Suchá*, foto archiv Sadby a Jaroslav Vracovský, informace stoplusjednicka.cz, mzv.cz, wikimedia.com, needpix.com, pixabay.com, flickr.com, freepik.com, zoopraha.cz, [youtube](http://youtube.com), e-mongol.com, ceskatelevize.cz, wikipedia.com.

Děkujeme všem, kteří pomáhali s přípravou projektu.

